СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 232. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 30-го листопаду 1943. No. 232. Jersey City, N. J., Tuesday, November 30, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НЕСПОДІВАНО ВЕЛИКИЙ ПОБІР РЕКРУТА НА СІЧЕНЬ

ВАШИНГТОН. — Всупереч всяким передбачуванням, управа армії та фльоти мусить дістати в місячні 1944. р. більше рекрута, ніж було пляновано. Запотребування досягне 300,000 мужви. Заходить можливість, що будуть уже покликані й батьки. Несподіванка прийшла тому, що не зголосилося тільки жінок до воєнної служби, кільки надіялися. Жіночі корпуси досягли висоти 60,000. Отже їх працю по бюрах мусять дальше виконувати мужчини, крім цього, що йдуть на поле бою. Місцеві поборові ради, вижидаючи наладнання побору батьків окремим законом, не притягали їх до служби. Через те побір у минулих місяцях не дописав і в січню треба буде ці недостачі виповнити.

ВОЄННИЙ ВИДАТОК В БУДЖЕТІ МЕНШИЙ НА ВІСІМ БІЛІОНІВ.

ВАШИНГТОН. — У новім скарбовім буджеті, що кінчиться 30. червня 1944. р. передбачені видатки Америки на війну у висоті $92 біліони, замість $100 біліонів, як це було минулого року. Отже зменшено видатки на $8 біліонів. Дехто з урядовців твердив, що в минулому буджеті заощаджено аж $13 біліонів на воєнні видатки. Директор буджету Гаролд Д. Смит остерігає перед такими поспішними заявами, бо вони вводять в блуд публику. Він каже, що цьогорічний буджет мусить бути вичерпаний. В будучому році будуть застановлені деякі воєнні роботи, але будова кораблів та літаків ще буде посилена.

ОБИЛЬНА ПРОДУКЦІЯ УГЛЯ.

ВАШИНГТОН. — Секретар нутрішних справ Гаролд Л. Ікес оголосив заяву, що в другому тижню після заключення контракту з майнерською юнією продукція мягкого угля піднеслася до небувалої висоти. Таксамо підскочила і продукція твердого угля і воно вже є в дорозі до різних складів для виповнення замовлень ще заперед місяця. З тим минає небезпека недотоплювання мешкань цього року. — Директор Економічної Стабілізації М. Винсон одобрив підвишку ціни мягкого вугля на 17 центів від тони. Бюро Адміністрації Цін згодилося на підвишку ціни твердого угля на 70 центів від тони, а від інших родів на 35 центів.

ДЛЯ ПОСЕЛЕННЯ МІЛІОНА ЖИДІВ ТРЕБА БІЛІОНА ДОЛЯРІВ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — На зібранню організації Молода Гадаса промовляв бувший член світової Сіоністичної Екзекутиви д-р Емануїл Найман. Він обчисляє, що з трьох міліонів вигнаних європейських жидів один міліон можна буде поселити в Палестині, але на це треба буде один біліон долярів, значить по тисячці на одного поселенця. Він того погляду, що в Палестині таки повстане жидівська демократична република, але не радить називати її жидівською лише напр. Република Юдея або Йорданія. У ній повинні бути відносини наладнані так, щоб президентом держави був жид, а премієром араб, або навпаки.

СТУДЕНТИ ПЕРЕДБАЧУЮТЬ НОВУ ВІЙНУ В 1970 РОЦІ.

НЮ ЙОРК. — Студенти, що приготовляються покінчити міський каледж, перевели голосування над різними шкільними і нешкільними проблемами. Голосували між ін. над тим, чи буде нова світова війна. 54 відсотки висловили погляд, що нова війна буде в 1970 р. Між голосуючими 44.4 відсотки виявили погляд, що до війни прийде між Америкою й Росією, а 12.9 відсотків думають, що Америка буде воювати з Англією. Лише 35 відсотків думають, що війна буде знову між теперішними ворогами. Всіх студентів, управнених до голосування є півтори тисячки а голосувало 92 відсотки.

СУЛЬФУ МОЖНА ВЖИВАТИ ЛИШЕ ПОМІРКОВАНО.

НЮ ЙОРК. — Інститут Прилюдного Здоровля проголосив свої поміження над уживанням звісного тепер чародійного ліку сульфа. Досліди виказують, що постійне вживання сульфи стає безцільним, бо перестає ділати. Крім цього воно шкідливе, бо ослаблює організм і робить його недоступним для ділання інших ліків.

НОВИЙ СЕНАТОР З НЮ ДЖЕРЗІ.

ТРЕНТОН. — Губернатор Чарлз Едисон іменував Артура Волша федеральним сенатором на місце померлого останнього тижня В. Ворена Барбура. Волш є віцепрезидентом промислових заведень Томеса А. Едисона і був менаджером кампанії в часі виборів, при яких теперішний губернатор вийшов переможцем. Речинець Волша кінчиться наступного року, а опісля прийдуть нові вибори.

Обговорюють плян економічного знищення Німеччини

АТЛАНТИК СИТІ. — Найбільше реальний плян для знищення післявоєнної Німеччини виявлено при нагоді обговорення регабілітації світу на зібранню делеґатів 44. держав. Виринуло питання, як використати промислові заведення Німеччини для регабілітації країв, знищених війною. У часі дискусії представник Голяндії П. А. Кернстенс сказав, що саме тепер ведеться в Лондоні дискусія, щоб знищити промисловість Німеччини, а лишити їй лише тільки, щоб вона могла дихати. У минулому півтора століттю Німеччина використовувала свої природні багацтва в Рурщині та на Шлеську, щоб фінансувати 7 воєн. Після Кернстенса промовляв в тому самому напрямку норвезький амбасадор Вільгельм Мунти де Морґенштірне. Він того погляду, що від Німеччини треба відобрати її продукційні багацтва не для пімсти, але щоб світ звільнити від страху перед Німеччиною.

ПОВІЛЬНІСТЬ КОНҐРЕСУ У МИРОВИХ ПІДГОТУВАННЯХ

ВАШИНГТОН. — Неясна ситуація запанувала в політичних колах з огляду на суперечні заяви урядовців. З одного боку говорять про близький кінець війни, а з другого про далекий мир. Департамент війни зовсім не поділяє думки, начеб то кінець війни вже був за плечима. В конґресових кругах дивуються, чому президент Рузвелт натискає на скоре вирішення пляну демобілізації та інших мирових предложень. Отже як сенат так і палата репрезентантів не спішаться з вирішенням справ, звязаних з підготовою до мирових відносин, а продумують якийсь плян від себе.

МЕКСИК ОБМЕЖУЄ ВЕЛИЧИНУ ҐАЗЕТ

МІСТО МЕКСИК. — Підприємство постачання газетного паперу, над яким має контролю уряд, проголосило, що вже біжучого тижня величина ґазет в цілій державі буде зменшена на 15 до 25 відсотків. Як причину подано „воєнну ситуацію, серед якої не стає доволі робочої сили, ні паперу, ні транспортових засобів". Щоденні ґазети мусять зменшити свій дотеперішній обем на 15 відсотків, а видавці не будуть могти видавати надзвичайних видань, або розпочинати нові видавництва. Недільні видання обмежені до 28 сторінок, а образкові видання до 66 сторінок.

Коломбія заявляється в війні проти Німеччини

БОҐОҐА (Коломбія, Південна Америка). — Сенат цієї південно-американської републики, розлючений затопленням одного коломбійського корабля німецькою субмариною, заявив 33 голосами проти 13, що між Коломбією й Німеччиною існує війна.

При затопленню безборонного 60-тонового скунера „Рубі" згинуло 4 особи, а 7 інших понесло поважні рани.

ПРОЯВИ АНТИ-МОНАРХІСТИЧНОГО РУХУ В ІТАЛІЇ

НЕАПОЛЬ. — На подвірю місцевого університету відбулися публичні збори вчесть Бенедета Кроче, найбільшого живучого італійського фільософа. На зборах промовляли попри нього ще граф Карльо Сфорца й проф. Адольфо Омодео, президент університету. Коли Кроче в своїй промові сказав реторично: „Чи ви хочете скасовання монархії? Ні!", публика стала кричати: „Так!" Бесідникови дозволено докінчити аж тоді, як президент попросив не перерывати почесному гостеві.

Військова влада міста видала потім заборону відбувати збори без дозволу цеї влади.

ЕВРОПА КИШИТЬ ВІД МИРОВИХ ЧУТОК

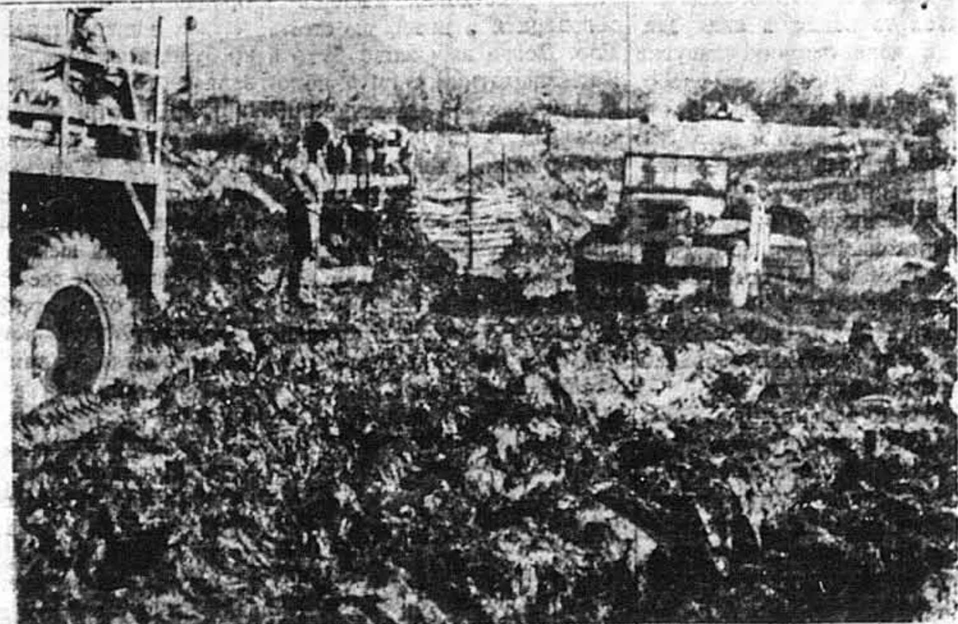
БЕРН. — Папа Пій приняв на приватній авдієнції Франца фон Папена, головного націстичного інтриґанта. Подають, що фон Папен має повновласти від головних німецьких промисловців і від провідників військової кліки, котрі годяться видно в тому, що Німеччина війну програє й хотіли би добитися доброго мира, поки це ще можливе. Кажуть, що Папен має впливи й в ватиканських кругах.

Одна мінхенська ґазета заявила, що „осташня година для мира вже вибила".

По Европі взагалі кружляють тепер найрізніші чутки про мир. Загально сподіваються, що Німеччина виступить тепер з якимось пляном в тому напрямі. Є між тими чутками навіть одна чутка, що конференція Рузвелта, Чорчила й Сталіна вже відбувається та що в ній попри начальника військ Китаю бере участь ще „пятий учасник", в котрому добачують представника Німеччини.

НІМЦІ ВБИЛИ В КИЄВІ 50,000 ЖИДІВ

КОІВ. — Київські урядники кажуть, що в вересні 1941. року німці вистріляли 50 до 80 тисяч київських жидів, а в два роки пізніше заставили російських бранців добути трупи зо землі й спалити. Потім убили всіх тих бранців, аби не було свідків німецького злочину. Знаючи, що їх жде, ґрупа бранців пробувала утікати; німецькі сторожі били по них з машинових крісів й всіх перебили. Врятувалися тільки три вояки, котрі тепер розповіли про все совєтському урядови й заграничним кореспондентам.

ТАМ ДЕ ВОЮЄ ҐЕНЕРАЛ БОЛОТО.—У воєнних донесеннях з Італії часто згадується, що боєві операції здержано через зливні дощі й болото. Отся світлина з сектору, на котрім оперує пята аліянтська армія, дає нам яке-таке поняття про це болото. Тут відділ інжинірів направляє міст, розбитий відступаючими німцями.

1,000 ТОН БОМБ НА БЕРЛІН

ЛОНДОН. — Вночі з пятниці на суботу британські бомбовики вдарили ще раз по Берліні, а рівночасно по Стутгарті й інших містах південної Німеччи.

Підчас рейду на Берлін скинено за 20 хвилин понад тисячу тон бомб, себто стільки, кілько скинено в нічному рейді в вівторок.

Підчас пять рейдів за останних 8 днів скинено разом на Берлін бомб на 6,000 тон.

З нічних операцій не вернулися 32 бомбовики.

ВІДГУК ПОВІТРЯНОЇ ОФЕНЗИВИ.

ЛОНДОН. — Британське міністерство летництва подало до відома, що воно призначило півтретя біліона долярів на дальший розвій летництва.

„Червона зоря", орган червоної армії, клить собі з німців спиводу скріпленої аліянтської повітряної офензиви проти Німеччини.

Британським і американським кореспондентам оповідала одна 6-літня дівчина в Гоголеві на Україні, що німецькі війська при відступі спалили розмисно дім її родини; коли мати просила німців не палити, вояки відповіли гнівно, що власне тепер Аліянти палять їх доми в Німеччині.

Націстичний міністер пропаганди Гебельс говорив німцям, що аліянтські повітряні атаки не зломлять німецького духа та що Німеччина пімститься за ті „напади на мирні міста".

Вісти про бомбардування німецьких міст мали дивний наслідок у Туреччині; читаючи про нищення німецьких міст, турки противляться тому, аби уряд встрявав у війну, якщо це має за собою потягнути подібні бомбардування турецьких міст.

Німецька окупаційна влада в Франції загострила свої зарядження проти повітряних рейдів; з огляду на те, що видно багато міст не гасали на приказ ії електричних лямп, німці грозять, що непослушним містам відберуть електричну силу.

ЗАВЗЯТІ БОЇ НАД ГОМЕЛЕМ.

ЛОНДОН. — Занявши важний комунікаційний узол Білоруси Гомель, совєтські війська під командою ген. Рокосовського наперли далі на німецькі позиції здовж залізниці, що йде з Гомеля в Мінськ, аби не дати німцям відступити. Головні бої йдуть довкола міста Жлобина. Відступаючі німці боронятья на всі способи, мінуючи дороги, висаджуючи мости. Все таки все це не здержує розгону червоної армії, котра забирає німцям великі припаси воєнних матеріялів.

Московські комунікати говорять про успіхи й на інших секторах. Німецький комунікат говорив про добуття німцями назад Коростеня, але з московських комунікатів виходило би, що це пуста перехвалка.

Німецька армія в Білоруси, котру хоче піймати червона армія, має коло чверть міліона вояків.

КИЇВ ЗНИЩЕНИЙ ВІЙНОЮ.

КИЇВ. — Київ представляє нам ще страшніший образ знищення, ніж Орел, Курск, ба навіть Сталінград. Крещатик весь у руїні. Липки, найкращий мешкальний квартал, одні румовища. З відомих готелів: Континенталь, Палац, остали тільки руїни. Університет німці підминували мінами, котрі вибухали через довгі дні по їх відступі.

АМЕРИКАНЦІ В ІТАЛІЇ ПОСУНУЛИСЯ НА ДВІ МИЛІ.

АЛЖІР. — Підчас коли британійська восьма армія, перебравшися через ріку Санґро, всадовлюється краще на лівім березі ріки, пята армія, котра через два майже тижні не рушалася через болото й неґоду, посунулася вперше наперед, занявши горби Ля Фальконара, що має 2,400 стіп висоти й панує над околицею. Останніми днями почала проявляти живу діяльність німецька артилерія.

Аліянтські літаки розвивають ще кращу активність; за один день доконали вони для піддержки військ понад 500 вилетів.

ЯПОНСЬКИЙ КРУЖЛЯК ЗАТОНУВ ВІД ОДНОЇ БОМБИ З ЛІТАКА.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Південний Пацифік став сценою широкої повітряної акції.

Аліянтські літаки поцілили й відай затопили японський кружляк при березі Нової Ірляндії, били машиновими крісами по Рабавлю, на Новій Британії, остріляли Вевак на Новій Ґвінеї та скинули бомби на летнища Бука й Буін на Буґанвилю.

Затоплення японського кружляка приписує собі залога одного американського бомбовика; кажуть, що вони скинули на нього тільки одну бомбу, але так щасливо, що вона попала відай у самий маґазин амуниції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну ядреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокє число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Загряницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО МОЖУТЬ ТРИ, ТО МОЖУТЬ УСІ

Ще не минув місяць зчасу, як екзекутивний комітет Українського Народного Союзу розіслав заклик до організування нових членів як ювилейного дарунку Українському Народному Союзови. У тому заклику екзекутивний комітет, ідучи за припорученням головного уряду, визначив кожному відділови певну квоту, себто певне мінімальне число членів, яких цей відділ мав би принести в дарунку Ювилятови.

Ще не минув місяць з часу того заклику, а вже до головної канцелярії Українського Народного Союзу наспіли зовсім вдоволяючі відгуки. Звісно, відкликнулися відділи, які правильно організують нових членів, без огляду на надзвичайні заклики. Відкликнулися відділи, які за останніх пару літ правильно в організації нових членів участи не брали.

Цей факт надзвичайно відрадне явище. Він показує, з як слушного становища виходив головний уряд, коли висказався за призначення кожному відділови певної квоти нових членів до зорганізовання. Видно таке зарядження промовляє до зогально народнього почування рівности. Видно, що є люди й ґрупи, які, хоча звичайно не беруть живої орґанізаційної участи, візьмуться до неї, коли тільки наберуть переконання, що цим разом організація жде певної праці не від виїмкових людей чи ґруп, але від кожного члена й від кожної ґрупи.

Цей відгук з боку трьох відділів, які за останні роки правильно в орґанізуванню нових членів участи не брали, може послужити тим більшою заохотою для інших відділів. Тепер вони можуть бути певними, що вони справді не стоять одинцем, що тепер загал відділ іде збитою лавою на орґанізування нових членів. Тепер уже всі відділи можуть бути певні, що всі відділи розуміють вагу спільної праці для спільного добра.

Цей відгук з боку таких трьох відділів дає нам велику надію, що рік Ювилею Українського Народного Союзу залишить глибокий слід в розвою Українського Народного Союзу. Якраз цеї надії нам треба. І чим більше надії в нас, цим більше довіря в власні сили. А чим більше довіря в власні сили, тим більше сильної праці.

Нехайже не буде тепер ні одного відділу, який не причинився би до розбудови нашої спільної орґанізації принаймні на те невеличке число членів, яке йому визначив екзекутивний комітет Українського Народного Союзу. Працюймо всі разом, а спільне добро певно зросте.

Пробує розвязати „російську загадку"

(Докінчення).

Одна партія і одна система.

В уступі „Як є правлена Росія" пробує Чеймберлин дати аналізу советської влади. І зачинає від жартобливого висказу Леніна, що то мав сказати, що в Советах може бути більше число політичних партій, але тільки під одною умовою: комуністична партія має бути при владі ,а всі інші в тюрмі. А Сталін, пише Чеймберлин, придержується дуже вірно ось тої традиції.

Комуністична партія в Советах це цілком щось інше як політичні партії в демократіях, що між собою конкурують і намагаються одна одну перемогти при стобідних виборах. В Советах ця партія заважує на всьому. Організована опозиція проти неї є рішучо неможлива, хочби тому, що її відразу знищилоб Чека. Чеймберлин згадує за чистки в партії та ті різні „сповіді" старих комуністів - піонірів, що будучи невинними, признавались на суді до вини, щоб тим ратувати своє життя або хоч родини, то проте таки були порозстрілювані чи пропали без сліду. При цьому, для характеристики советської поведінки в таких справах, оповідає советський жарт про чекіста, як він стрінув професора музики, що мав засумований вигляд в часі, коли Сталін наказав кожному бути веселим. Запитаний, чому зажурений, професор відповів, що в його клясі ні один ученик не міг дати доброї відповіди на питання, хто написав російську оперу „Евген Онєгін", якої автором є славний композитор Петро Чайковський. Чекіст успокоїв професора, кажучи, що це тут мається до діла з очевидним випадком саботажу і контрреволюції, з яким треба скоро зробити порядок. За яких два тижні чекіст стрінув знов професора і каже йому з триюмфом, що всьо добре. Каже, що Чека виарештувало всіх учеників, держало їх в тюрмі, де дало їм добру науку, вислідом якої було, що шістьох студентів призналося, що кожний з них є автором „Евгена Онєгіна"...

Чеймберлин, як уже згадано, стверджує, що при помочі комуністичної партії, безоглядности і терору осягнено багато під економічним і мілітарним оглядом, а це знов допомогло поставити опір націстівській военній машині. Та добачувати це, не значить годитися з виправдуванням режіму цеї партії в такий спосіб: „Росія знаменито бореться, тому чистка це добра річ". А саме так дехто розумує в Америці. Інакше, пише Чеймберлин, можнаб ще й так сказати: „В Росії був голод, Росія добре беться; значить, що голод це була добра річ".

Та якби не глядіти на владу комуністичної партії й советську систему з боку абстрактної справедливости і людського щастя, так є, пише Чеймберлин, що годі квестіонувати силу режіму. Замітне, що та сила оперта в великій мірі на молоді, яка дістала тепер більше нагод до розвою своїх сил ніж це було за царату. А виходить, пише Чеймберлин, що молодь ось такі нагоди вище цінить ніж індивідуальну свободу...

Коли зведеться політичне життя краю до одної партії, то наслідки: диктатура і терор. А далі такі „судові методи" як ті, про які згадує навіть відомий советофіл Волтер Дюренті, коли описує, що воно таки виглядає дивним, що Ґепеу арештує, Ґепеу заганяє в тюрму, Ґепеу переслухує, Ґепеу добуває зізнання, близькі до Ґепеу судді судять, а вкінці Ґепеу виконує ще й присуд.

Як російські революціонери вбили царя Александра II., то засуджено на смерть пять осіб, звязаних з атентатом. Та, пише Чеймберлин, в тоталітарних диктатурах нема межі, коли іде про пімсту. За те, що якийсь „невідповідальний жид", пише Чеймберлин, вбив в Парижі німецького дипльомата, націсти справили в цілій Німеччині жидівський погром. Таке було і з славним чеським Лідіце, де націсти вимордували ціле населення за вбивство Гайдріха, начальника Ґестапо. Та як соціял-революціонери вбили в Петербурзі в 1918 році Мойсея Уріцкого, то з тюрем витягнула комуністична диктатура до 500 осіб і ї розстріляла. В подібний спосіб розстріляно 103 особи за вбивство Кірова.

Чеймберлин тої думки, що булоб нерозумно думати, що кожний, що стояв перед советським судом, був невинний. Але й як можна твердити, що кожний, хто був у Советах обжалований за саботаж і засуджений та розстріляний, був винний, коли над більшістю взагалі не було ніякого суду, а ті, суди, що були, виглядають на шутку, коли вірити людям, що ті справи розсліджували.

Чеймберлин присвячує багато місця советським судам і чисткам. Як теж виясняє, чому вони не заломили Советів. Нагадує, що й підчас великої французької революції, коли провідники висилали одні одних під ніж ґільотини, „динаміка революції" не потерпіла, а вояки на фронті билися завзято.

Совети у війні.

Колись письменники, історики, драматурґи матимуть багато тем, як зачнуть описувати змагання між двома диктаторами в Европі: Сталіном і Гітлером, з яких один як син шевця засів на престолі Романових, а другий, кімнатний маляр, на престолі Гогенцолернів і Габсбурґів. Згадуючи за це, Чеймберлин підкресляє, що якщо хочемо розуміти те, що діється в Европі на советсько-німецькому фронті, то треба мати на увазі, що отсе зударились дві великанські потуги, дві диктатури, що збудували величезну военну силу, якої демократії в спокою не могли збудувати, бо ї диктатори будували не оглядаючись на людські потреби і терпіння. Дійсність наказує нам, пише Чеймберлин, признати, що маємо великий довг перед тими, що в Советах змогли спинити Гітлера в його агресивнім поході. Але, каже він далі, довгують Совети і нам, бо якби американці й британці не були поспішили з допомогою, яка постійно збільшається, то чи Совети булиб видержали? А крім цього, ще нема кінця війни і хто знає чи не завдадуть Гітлерови кінця американські й британські сили в такий самий спосіб, як советські завдали йому перші удари.

Чеймберлин є тої думки, що Сталін рішучо не був би пішов до війни і був би готов заплатити навіть високу ціну за мир. Він думає, що німці добре знали велику мілітарну силу Советів, але Гітлер боявся, що за яких два роки Совети стануть мілітарно аж такі сильні, що будуть справжньою небезпекою для Німеччини. Тому пішов проти Советів війною, щоби до цеї небезпеки не допустити. Очевидно, що на ось такі твердження, як й інші, є повно різних доказів.

Чеймберлин спинюється довше на тих перемінах, які зайшли в Советах з вибухом війни з Гітлером. Каже, що війна відразу стала „національною справою" і народньою обороною, позбавленою усякої домішки якогсь інтернаціоналізму, а проповідувана в такий спосіб, щоби ворога ненавидіти з цілої сили без огляду на те, хто він є — буржуй чи пролетар. У всіх закликах говориться про „батьківщину", про „голос рідної землі" і „рідного народу", що кличе вбивати „німця-гадину". Усього того тепер повно в советських ґазетах, таких як „Правда" та „Ізвестія" (про які в Советах жартобливо кажуть, що нема правди в „Правді", а новин в „Новостях"!). Ось ті ґазети, що були довгими роками переповнені „клясовою боротьбою", тепер пишуть про „національну боротьбу", що іде за честь і славу народу і краю. Сталін, каже Чеймберлин, в критичному моменті зібрав усе те, що було виплекане від Александра Невського до Леніна, а чим можна було тронути російський нарід, і кинув це в боротьбу з Гітлером. І за те, каже Чеймберлин, будуть битися в Росії до останньої каплі крови, а боротьба за комунізм чи світову революцію булаб їх цілком не зворушила. Те, що підчас війни Совети завели великі зміни, як от одно горожанство з однаковими для усіх правами, не зважаючи на пролетарське походження чи тим подібне, теж скріпило Сталіна і причинилось на думку Чеймберлина до обєднання.

А як буде по війні?

Усі ті переміни, що вже зайшли в Советах, а про які тут тільки дуже побіжно натякнено, мусять залишити свій слід, так, як кожна велика війна залишала сліди на політичнім і соціяльнім розвою Росії. Це, каже Чеймберлин, добре знає Сталін. І це була одна з причин, чому він не хотів іти до війни, бо боявся за те, що станеться з його власною особою і диктатурою партії.

Чеймберлин думає, що армія цілком певно відіграє по війні поважнішу ролю. Комуністична партія вже не є тим, чим була, бо її ряди заповнились через воєнні обставини такими многими членами, що малощо знають про Маркса і партійні ідеали. Теж матиме вплив те, що тепер читають старих письменників, а там повно „еретичних" наук. Теж і селянин готов прийти до сильнішого слова та бажати, щоби колгоспи стали свого роду кооперативами, які малиб можність свобідно зговорюватись з державою про працю і платню.

Отже є багато різних можливостей, що моглиб евентуально довести до ліпшого життя в Советах. Але каже Чеймберлин, є теж і побоювання. Армія, дійшовши до великої сили, можливо захоче далі „добувати слави" і зачати нові підбої, бо, підкресляє Чеймберлин, треба памятати, що націоналізм у Советах не є советський, а тільки російський.

Та якби не було, Чеймберлин не надіється, щоби прийшло до военного конфлікту між Советами і Злученими Державами Америки. Буде тільки дуже тяжко американцям погодитись з советськими територіяльними домаганнями, до яких теж належать і західно-українські землі, що були до вибуху цеї другої світової війни при Польщі. Чеймберлин тої думки, що повинно бути в таких справах уступство з обидвох боків. Себто, що спір повинен бути вирішений шляхом плебісциту. Шкода тільки, що автор не виясняє, чи в такому випадку населення малоб до вибору тільки те, чи має належати до Польщі, чи до Советів, чи може данob йому, що повинно бути, вільну волю висказати те, чого бажає, а не тільки те, що йому предкладає хтось другий.

На думку Чеймберлина так виглядає, що в часі, коли в Европі можнаб надіятись, що з кінцем другої світової війни підіймуться всюди маси до революційних поривів, про які мріяв Ленін, то Сталін кидає в трубу „світову революцію", а закріплює тільки Росію. А це тому, що Совети перестали бути революційними, а ті, що стоять в Советах наверху партії, не мають нічого з фанатизму старих большевиків з початків большевицької революції. Всі вони зачинають прибирати подобу високих урядовців, офіцирів, чи директорів підприємств, що є в інших краях. Сталін, пише Чеймберлин, навіть не хоче „советської Німеччини", ні ніякої іншої країни з советизацією, бо через те він, що став „консервативним", знайшовсяб в немалім клопоті. Тому він не хоче комуністичної Німеччини, а тільки — слабої. Отже, якщо світові дипльомати журяться Росією, дораджує Чеймберлин, так хай не журяться комунізмом і його поширенням, на інші краї, а тільки російським націоналізмом, бо той може наробити більше клопоту в Европі й Азії ніж комунізм.

ПОСРІБЛЕНА ХМАРКА—.

Приходить робітник наймати мешкання в мурованім домі. Господар опроваджує його в мешканню до винайму і показує на це й те, яке воно гарне, яке добре, яке доцільне. По стінах спливає вода, господар цього не бачить. Але будучий льокатор не закриває цього й каже: „Ба, алеж і вогко тут!"

На це господар: „Про це саме я хотів вам сказати. Подумайте лише, яка це може бути поміч на випадок пожару!"

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

77)

По тій важкій переправі побратимство значно оживилося. Всім немов полекшало, немов камінь хто зняв з плечей. Почали нараджуватися над тим що тепер робити. Певна річ, загального робітницького збору скликати ніколи, це знов розбудилоб увагу підприємців, — війна мусить вибухнути раптовно, несподівано, мусить приголомшити і змішати їх, і тільки в такім разі можна надіятися побіди. Треба, отже, передавати загалови робітників усякі вісти без шуму, без ґвалту, найліпше через окремих висланців та через касієрів часткових кас. З ними також нарадитися над спровадженням живности до Борислава на час війни і над тим, котрих робітників на той час треба й можна буде видалити з Борислава. Видалювання, певна річ, мусіло бути добровільне: кожному, хто відходив з Борислава, малося дати дещо на дорогу, і виходити мали вони звільна день поза день, малими громадками і буцімто з різних причин. На склад живности враджено винаймати шпихлірі в сусідніх селах: у Попелях, Бані, Губичах та Тустановичах, де мала також стояти робітницька варта. Тут же враджено вислати зараз двадцять відпоручників у різні боки, щоби йшли по селах і голосили людям — не йти через пару тижнів до Борислава, поки тамошні робітники не виборють собі і всім взагалі ліпшої платні.

*Якнайскоріше, а коли можна, то й зараз завтра мали вибратися Матій і Сень Басараб до Дрогобича для закуплення хліба. Матій мав там знайомого пекаря й надіявся, що через нього можна буде без шуму і без підозріння замовити таку велику кількість муки й хліба, а перевезти бодай більшу половину замовлених запасів можна буде ще перед вибухом, на протязі тижня, в бочках та паках, в яких звичайно возять великі ладунки воску і нафти. Таким способом усі приготування моглиб зробитися швидко й непостережено, а іменно в тім лежала би найбільша порука вдачі для робітників, бо підприємці переконалися би про їх силу і про добру організацію цілого замислу, а й самі робітники, видячи забезпечення від голоду й нужди, набралиб смілости й певности.

Так само мав Андрусь Басараб з Деркачем піти по сусідніх селах і в знайомих ґаздів (брати Басараби були родом з Бані в найближчім сусідстві Борислава і знали багато ґаздів по доокoличних селах) позамовляти відповідні будинки для своїх складів. Інші побратими мали остатися в Бориславі і наглядати, щоб усе йшло в порядку і щоб підприємці завчасно не дізналися про те, що таке загадали зробити робітники.

А що того дня була неділя і нарада скінчилася досить завчасу, то побратими розбіглися, щоб зараз ще скликати на нараду часткових касієрів і обговорити з ними, як стоїть діло. Довго вніч живо було в Матієвій хатині; старі й молоді, пожовклі і румяні лиця мелькали в слабо освітлених вікнах, поки вкінці, геть уже по півночі, не порозходилися всі по домах. Борислав під покриттям темноти спав уже давно глибоким сном, тільки десь далеко на Новім Світі з одного шинку доносився хрипливий спів якоїсь підпитої робітницької компанії:

Ой, не жалуй, моя мила, що я пю,
Годі будеш жалувати, як я вмру!

XIV

Ще тиждень тривала тиша в Бориславі. Ще тиждень безжурно шниряли підприємці вулицями, ходили за своїми ґешефтами, торгували, шахрували, брали й видавали гроші, заняті тільки біжучою хвилею і біжучими рахунками. Робітники також ходили, по давньому нуждені, похилені, обмазані кипячкою; вони по давньому лазили до ям, крутили корбами, їли сухий хліб і цибулю, рідко коли коштуючи теплої страви, а зате більше вживаючи горілки. Правда, голосних, гучних, безумних пиятик тепер не видко було, в шинках не засиджувалися громади людей, але шинкарі, котрі звичайно заразом були і власниками ям, не дуже на те бідкались: пора була жарка, робота дуже поквапна, з усіх боків ішли замовлення на віск, а з тверезим робітником все таки більше можна було зробити, ніж з пяним. Життя плило, мов річка, плитка й намулиста, і бачилося, що так воно буде плисти довіку. А між тим це був останній тиждень!

І в Матієвій хаті, котра останніми часами сталася правдивим осередком робітницького руху, куди щоночі, чи дощ, чи погода, то вулицею, то околичними стежками пробиралися робітники з усього Борислава на нараду, для перегляду каси, для вложення вкладок або й так тільки на розмову й по заохоту — і тут було тихо. Бенедьо працював по давньому в новій фабриці церезини в Леона, а Матій по двох днях, вернувши з Сеньом Басарабом з Дрогобича і розказавши побратимам, що й як вони уладили, ходив далі на роботу до одної ями, що належала також до Леона. Старий був тепер мов відроджений. Таким охочим, веселим і жартовливим ще й не бачив його Бенедьо. Він про все турбувався, про все вивідувався, не ходив, а бігав, і, здавалося, всіх сил докладав, щоби й собі чимнебудь причинитися до якнайліпшої вдачі зачатого діла. Бенедьо, хоч чим іншим занятий, таки мусів це завважити і в душі порадувався тою переміною. А коли якось зговорилися з Матієм і запитав його жартом про причину, лице Матія зробилося дуже поважне.

— Маю вість, маю певну вість! — сказав він таємничо.

— Яку, про що? — спитав Бенедьо.

— Про мій процес.

— Ну, і щож?

— Усе добре. Швидко самбірський суд видасть наказ арештувати Мортка.

(Дальше буде).

НАСЛІДОК ПОМИЛКИ В АРМІЇ.

Зголосився молодець до армії на офіцира. Перейшов оглядини здоровля, іспит спосібности і по всім тім обіцяли йому, що незабаром дістане назначення на становище. У часі вижидання дістає телеґраму такого змісту: „Дуже жалуємо, але лікарські оглядини виказали, що ви маєте слабе серце, а крім цього ви терпите на туберкульозу".

За годину приходить друга телеґрама з повідомленням: „Не звертайте увагу на попередну телеґраму, бо вона призначена для кого іншого і була вислана до вас помилково". Кандидат на офіцира відповів телеґрафічно:

„Дуже жалую, але ваша поправка прийшла запізно. Перед 40 мінутами я поповнив самогубство".

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Проф. Микола Чубатий.

Чорноморсько-Балтійський Союз

Що змінилося за останніх двацять пять літ?

Від зізду неросійських народів в Києві 1917 минуло вже більше ніж 25 літ. За той час відбулася мирова конференція в Версалю, ризький мир поляків з москалями, повстали та упали вже в теперішній світовій війні Польща, Чехословаччина, Литва, Лотва й Естонія, що повстали здебільша з територій бувшої Росії та Австрії. Смертельно загрожені нині у свому самостійному істнуванню Фінляндія, Румунія а навіть Болгарія та Югославія. Все це народи з високо розвиненою національною свідомістю, що ніколи не погодяться стати такими союзними републиками, якою стала за двадцять літ свого союза з Московщиною Україна. Насильно втягнені під панування червоної Москви всі ті народи сталиб або тереном хронічної револющії в Европі або сценою фізичної екстермінації цілих народів, як це вже зачалася з Україною. Для спокою світа та для усунення нових запальних осередків для нової світової війни потуга та поширювання Росії мусить бути спинена, панування Московщини над Україною та Білорусю скасоване. Московщина — це держава неспосібна завести справедливий та тривалий мир, що є ціллю теперішної боротьби народів проти всякої диктатури на світі.

Для всіх народів, що живуть межи Балтійським та Чорним морем, істнують дві історичні загрози: одна зі сходу з боку Росії, та друга зі заходу з боку Німеччини. Для поляків, чехів, словаків та інших, безпосередно більше загрозливою є нині Німеччина, для всіх інших Росія. Саме всі ті народи, від українців на сході аж по поляків та чехів на заході, падуть жертвою Німеччини та Росії, коли ті дві держави зі собою згідні. Теперішній німецько-російський конфлікт це хвилева справа, справа націзму та комунізму. Тепер Німеччина буде розбита й принаймні на якийсь час загроза зі заходу зинкне, східна загроза ще збільшиться. Протиставитися одній та другій загрозі — німецькій та російській, та відділити по якімсь часі знов Москріплену Німеччину від Московщини й то так основно, щоб вони ніколи вже не могли лучитися на шкоду тих більших та менших народів, може тільки потужний Чорноморсько - Балтійський Блок держав, звязаний в одну військову та економічну силу зо збереженням зрештою свобідного розвою кожного народу зокрема. В тім блоку найшовбися теж визволений білоруський нарід, пригнетений доси Московщиною та Польщею.

Хто мавби увійти в Чорноморсько - Балтійську Федерацію?

Основними членами цеї федерації мусілаб стати Україна та Польща. Чому саме ті дві нації? Саме тому, що Україна найбільша та економічно найсильніша з усіх тих держав, Польща друга щодо числа та з усіх членів тої задуманої федерації має може найбільше патріотичну людність і належні кадри провідної верстви — інтелігенції.

Основною справою, щоб до формовання такої федерації могло прийти, мусять передтим бути вирівнані усі спори поміж українцями та поляками на першім місці та дрібніші спори поміж другими народами на другім місці. В першу чергу Польща мусить погодитися з тим фактом, що Західна Україна це українська земля і як така мусить відійти до української союзної держави, а Західна Білорусь це білоруська земля та мусить відійти до білоруської Союзної Держави. Дрібніші спори поміж Польщею та Литвою і Чехією мусілиб бути повирішувані так само як справа Західної України та Білоруси, згідно з правом самовизначення народів. Згідно з тим правом Польща діставлаб ще території на заході, отже булаб на заході дещо побільшена.

Усі народи союзної федерації, малі та великі, мусілиб погодитися з тим фактом, що історичне право якогонебудь народу, до якоїнебудь землі це сторичний пережиток, якщо має наступити згода між народами та тривалий спокій. Рішати про своє життя в тій чи другій державі може тільки живий чоловік, отже більшість населення, а ніякі історичні, стратегічні чи інші чинники, звичайно тільки інструменти поневолювання народів. Це мусять зрозуміти усі народи того басейну, якщо хотять уратувати свою національну егзистенцію та ще й розвиватися безпечні від Німеччини та Росії. Це теж мусять зрозуміти і українці, коли йде про українські західні чи полудневі погранича, колись історична частина української землі.

Поза тими двома головними філярами союза увійшлиб до нього на півночи та заході: Білорусь, Литва, Лотва, Естонія, Чехія та Словаччина. Такий союз держав, зложений з народів поміж Чорним та Балтійським морем творив би державу простором біля півтора міліона квадратових кільометрів та з населенням біля 114 міліонів. До того союза моглиб пізніше прилучитися ще й інші прилягаючі нації.

Але берім під увагу, тільки найбільше реальний та можливий до створення союз народів між Чорним морем та Балтиком зі своїми біля півтора міліона квадратних кільометрів та з населенням біля 114 міліонів. Це вже потуга сильніша від Німеччини та рівна Росії. Такий блок держав в силі забезпечити спокійне та свобідне життя всім тим народам і від Німеччини і від Росії. Що більше, такий союз як потуга трохи більша від Німеччини та рівна Росії є в силі не допустити до змови тих двох завойовницьких держав проти свободи та незалежности народів, що живуть на межиморі поміж Чорним морем і Балтиком та забезпечити спокій в Европі на довгі літа.

Політичне обличча Чорноморсько - Балтійської Федерації.

Такий Союз під економічним оглядом це булаб велика сила та вповні самовистарчальна щодо рільництва та промислової продукції. Маючи два виходи на моря, на півночі на Балтик і на полудні на Чорне море, така держава малаб знамениті можливости ведення світової торговлі та стати простором окремого культурного типу. Всі ці народи у свому духовому заложенню противні диктаторській системі правління. Це народи свободолюбні, тому вони найпевніша опора для демократичного ладу в Европі та найпевніший союзник західної демократії.

Стисло демократичний та щиро ліберальний підхід у внутрішній управі мусів би бути стосований ще й з тої причини, що у кожній союзній державі булиб меншини сусідної держави. На Західній Україні, наприклад, лишилибся меншини поляків, яких культурні здобутки мусілиб бути пошановані, так само як культурні здобутки української меншини, що також в досить поважнім числі лишилабся в границях польської союзної републики. Такий стан прямо приневолювавби у добре зрозумілім інтересі власної національної меншини за межами власної держави, стосувати як найбільше ліберальний спосіб трактування національної меншини сусіда, якщо не хотівби наразитися на відплату.

Ліберальний та людський підхід до трактування меншин витворювавби поволи національну толеранцію та цілий союз перемінявбися у велику Швайцарію зі згідним життям різних народів, але рівних у Чорноморсько - Балтійськім Союзі.

Чорноморсько - Балтійський Союз чинником рівноваги в Европі.

Нині у кожного відповідального політичного діяча на устах, у кожній відвічальній пресі на її сторінках бажання дістати такий стан у світі, щоб нові війни не повторювалися. А навіть колиб тут то там вибухла війна, щоб вони не перемінялися конечно у світові війни. Іншими словами усі чоловіколюбці тужать за справедливим та постійним миром на світі. Говорячи по правді мир не може бути тривалим, коли він не опертий на справедливости, бо придавлена насиллям правда мусить шукати десь союзника, щоб вийти на верх. Шукати його буде у того, що також хоче перевернути істнуючий політичний лад. Зачинається потаємна мобілізація усіх сил в світі, що невдоволені заведеним порядком прямують до його зміни.

Немає хиба сумніву, що розбита Німеччина будее по війні довго шукати невдоволених в Европі, щоб повалити некорисний для неї новий порядок. Немає хиба сумніву, що колиб Росія загорнула ще інші народи, Німеччина буде мати готовий матеріям до конспірації проти мира. Тому треба створити з одного боку такий порядок, щоб не було невдоволених, з другого боку створити таку запору поміж Німеччиною та Росією, щоб вони не могли повернути до традиційної німецької політики накресленої німецьким канцлером Бісмарком, що згідні зі собою Німеччина та Росія мають панувати над Европою коштом народів положених межи тими двома імперіялістичними державами. Створення Чорноморсько - Балтійського Союзу, сильно мілітарно та економічно, зробить поворот до такої політики неможливим. Европа, постійне місце, звідки зачинаються світові війни, буде на довгі століття успокоєна, світ та великі й малі народи заживуть спокійним життям. Німеччина та Росія побачать безнадійність збільшатися дорогою завойовання та займуться на щастя своїх власних народів та на добро цілого людства творчою працею в внутрі.

ВІЦЕАДМІРАЛ КЕЛІ ТЕРНЕР, що керував повітряною й морською атакою на Ґвадалканал і Нову Джорджію, а тепер кермує атакою на острови Ґілберта.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Відчить професора Менінґа.

Американським українцям відоме добре імя професора коломбійського університету — Менінґа. „Свобода" писала багато про нього в звязку з культурними вечерами, уряджениими Українським Народним Союзом при Коломбія Університеті в Ню Йорку. Писала про нього „Свобода" ще у звязку з іншими науковими виданнями Українського Народного Союзу, бо професор Менінґ це наш приятель і знаток українських справ.

На запрошення Нортвестерн Університету в Шікаґо і на бажання Українського Народного Союзу професор Менінґ прибуде до Шікаґо в пятницю, дня 3. грудня, і в університетській авлі Нортвестерн на Шікаґо Евеню і Лейк-Шор Драйв дасть відчит з української літератури. В часі, коли йдуть торги про приналежність українських земель Український Народний Союз не міг вибрати кращого моменту, щоби такий відчит в порозумінню з Нортвестерн університетом зааранжувати. У. Н. Союз, що обходить тепер 50-літній ювилей свого істнування, що 50 літ творив добрі діла — прийшов на поміч українському імені і в ту чорну для України годину.

Перед відчитом і по ньому буде концертова програма. Жіночий хор міста Шікаґа, оперовий співак Олександер Кульпак і український балет під проводом п. Теодора Ольшанського, сольо-співи сестер Брудних виповнять програму. А салю виповнять студенти університету й шікаґовські українці. Вже тепер продають ся білети в Союзовім Домі і шікаґовські українці повинні масово прибути на того рода рідку нагоду почути про нас з уст визначного американського професора університету і знатока Сходу Европи.

Степан Куропась.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На українськім здвигу закуплено бондів на два міліони.

Як показується тепер, на українськім здвигу за закупно воєнних бондів у Ню Йорку 27. вересня закуплено бондів не один, а на два міліони долярів.

Повідомив про це голову Українського Жіночого Комітету, паню Стефанію Галичин Дж. Остин Дейлі, начальник дивізії громадян чужинецького роду, листом з 22. листопада, кажучи, що на кредит Українського Жіночого Комітету не записано одного міліона долярів. Для вияснення цеї помилки він залучив копію письма нюйорського банку „Манюфектюрерс Трост Ко.", через котрий зроблено субскрипцію ще на один міліон долярів. Мр. Дейлі подав копію письма, аби ті, що будуть робити поправку, могли це зробити дословно.

У своїм листі до Дж. Остина Дейлі, Гаролд С. Майнер, віцепрезидент згаданого банку писав: „Потверджуючи нашу нинішню розмову телефоном, ми одержали 19. жовтня субскрипцію на 1 міліон нотів серії „СІ" американського департаменту скарбу, з просьбою, аби за це дати кредит Українському Жіночому Комітетови. Закупець волить не подавати публично свого імення. Того дня ми вислали до нашого уряду відтинок з аплікаційного блянкету, на котрім ми написали просьбу аби за це підписання дати кредит Українському Жіночому Комітетови.

„Кілька тижнів тому ми телефонували до вашого уряду, аби упевнитися, чи цей кредит признано, і дістали потверджуючу відповідь. Тепер показується, що зайшло невеличке замішання внаслідок того, що в той самий час подано іншу аплікацію на ту саму суму через інший банк. Надалі, субскрипція через нас була осібною й віддільною, бо додатковою до міліонової субскрипції.

„Тому прошу доглянути, аби Український Жіночий Комітет покредитовано на додатковий закуп на міліона долярів та повідомити нас про це".

Поправлена сума воєнних бондів, закуплених на здвигу 27. листопада, виносить отже 2 міліони 147 тисяч долярів.

Натуралізація американських вояків-чужинців

Ухвалений на початку війни закон про воєнні повновласти дав, між іншим, президентови право надавати американське горожанство чужинцям, що служать в американських збройних силах аз морем. Цей закон каже, що чужинець, який в час зголошення на військову службу або в час асентирунку, жив у Злучених Державах, може стати горожанином після того, як прослужить місяць в армії або фльоті і найдеться у відділі, що виконує воєнні завдання поза межами держави. Цей закон також касує щодо таких вояків всі інші обмеження відносно віку, походження, раси і образовання. Горожанами можуть стати вояки, що ще не мають 21 літ, хінського, японського чи іншого азійського походження, без огляду на те, чи вже знають англійську мову і чи підготовились достаточно, щоб відповісти на запити, що їх дають кандидатам на горожан при натуралізації.

Для того, щоб переводити таку натуралізацію, урядовці іміґраційного й натуралізаційного бюра при департаменті судівництва відвідують військові частини по всіх закутинах світу. Там, де висилка окремого урядовця забралаб забагато часу, функції натуралізаційних урядовців, екзамінаторів і суддів виконують представники американських консулятів. Вони переслухують кандидатів на горожан, відбирають від них присягу і видають їм горожанські папери. Ці папери переховуються у військових канцеляріях разом з усіми іншими документами такого нового горожанина-вояка і видаються йому на руки в час, як кінчиться його військова служба.

До початку місяця жовтня 2,624 чужинці, що служать в американській армії і фльоті за морем, стали горожанами. Між ними було 227 таких, що походили з країв, з якими Америка є тепер у війні. Першу групу таких нових горожан-вояків заприсяжено в грудні минулого року в районі Панамського Каналу і Караїбського моря. Між ними були урожденці 35 чужих держав. Зараз після того натуралізовано вісім вояків, що тоді служили на американській базі на острові Джемейка. Після того представник іміграційної і натуралізаційної служби виїхав до Аляски і на територію Юкон, де 14 вояків стали горожанами. Декому з них прийшлось їхати 900 миль і то в мороз від 20 до 73 ступні Фаренгайта, щоб стати горожанином держави, за яку він тепер бореться. В Ісляндії натуралізовано 275 вояків, в Англії 244, в тому числі шість сестер-жалібниць, в північній Африці 577 до першого липня.

По попередній державній приналежности між натуралізованими було 335 канадійців, 136 филипинців, 114 італійців, по 96 бувших горожан Польщі і Мексика, 84 німців і т. д.

Це є перший раз в історії Злучених Держав, що чужинцям-воякам дається можливість стати горожанами у такий спосіб. Рівночасно є це доказ, як високо цiниться військова служба у теперішній війні і як американський нарід є вдячний тим, хто підіймає зброю в обороні його свобід.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття виробленния нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ВІД АДМ. „СВОБОДИ"

Отсим повідомляємо всі українські громади, братства, товариства і поодиноких громадян, які займаються веденням якоїнебудь добродійної акції і збиранням даток на її потреби, а які подають до часопису „Свобода" про це звідомлення, щоб такі справи як день, місце і час зборів, що їх скликується в тих ціллях, подавати як платні оголошення, бо це належить до платних оголошень. „Свобода" давала і дає багато безплатного місця настатті про таку добродійну роботу і рада тим, які люди її ведуть, бож до неї вона сама їх заохочує. Одначе серед теперішних обставин і дорожнечі безплатних оголошень містити не можемо, бо фонди „Свободи" на це тепер ій не дозволяють.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

СТАРЕ Й НОВЕ. Сотки літ маючі піраміди коло Ґізе дивляться на модерні дороги, зо штучними городами на першому пляні. Ця околиця, як кажуть, має бути осідком конференції Рузвелта, Сталіна й Чорчила.

ЖІНКИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПОВОЄННОЇ ПРАЦІ

ВАШИНГТОН. — В одній запущеній околиці в Англії, групи жінок з окупованих країв вправляються до повоєнної праці. Вони вчаться відбудовувати знищені ворогом людські оселі в рідній краю і нести визволеному населенню першу поміч. Між ними є біженці з Бельгії, Чехословаччини, Голяндії, Франції, Греції, Норвегії, Польщі і Югославії. Є між ними жінки багаті і бідні, але всі мають одну ціль — навчитися бути корисними у відбудові знищених ворогом рідних країв.

В першу чергу, ці жінки повнитимуть службу самаританок. Як армія займе окуповані ворогом краї, то вони нестимуть визволеному населенню першу поміч — привернення здоровля і безпеки. Народні і міжнародні організації вже більш року приготовляють їх до такої праці. В Лондоні відбуваються курси суспільної опіки і жінки-втікачки з окупованих ворогом країн користають з них в повнім розумінні того слова.

Вони вчаться гігієни, громадського способу харчування, несення першої помочі, поборювання пошести, тощо. Курсами управляють досвідчені фахівці, а науку можна побирати, як хто хоче і може. Хто має час, то вчиться цілий день, а хто ні, то може вчитися лиш по кілька годин денно. По опанованню теорії, студенток заставляють до практичної праці. Їх посилають далеко за місто, як-можна, то і в запущені околиці, і заставляють носити на плечах постіль та інші потрібні до самаританської праці речі. Наприклад, жінки вправляються доставляти потребуючому помочі населенню хліб, як найти і філтрувати воду, як збудувати тимчасове помешкання і зорганізувати кухню.

Часами буває так, що студенток будять серед ночі і кажуть їм іти кілька миль до хорого, щоб дати йому першу поміч. Іншим разом, їм приказують приготовити для військової частини обід. І то нагло, без найменшої підготовки. Бувають випадки, що жінки мусять направляти зіпсутий трок або кажуть їм спорядити знищений ворогом мешкальний дім. Одним словом кажучи, студенток приучують до всего, бо як вони повернуть на знищені ворогом землі, то можуть стрінутись з різного рода проблємами.

У зруйнованих краях їм прийдеться поборювати пошесті, робити все можливе, щоби такі не поширювалися, споряджувати мешкання, тощо. У відбитих у ворога країнах бракуватиме одіння, харчів; пануватимуть несанітарність і нужда; люди будуть переходити з місця на місце в такому великому числі, як ще ніколи не бувало.

Крім вище згаданих курсів, різні національні групи слідять за вістками з краю і також приготовляються нести краєви поміч. Наприклад, жінки Воюючих Французів заснували організацію „Асістанс Насіональ", якої ціллю буде помагати французькому народови в часі військової окупації. Її члени будуть співпрацювати з мілітарною владою у Франції.

Голяндські жіночі організації приготовляють теплу одіж для потребуючих людей і, як тільки їх країна увільниться з ворожого ярма, то вони зараз роздадуть одіння бідним людям.

Чехословацька Жіноча Рада, крім підготовки до несення помочі, ще робить заходи аби, повернувши до рідного краю, жінки вправно працювали при достачуванні бібліотекам книжок, бо кажуть, що нацисти знищили багато цінної літератури.

Польський уряд у Лондоні також не спить. Запримітивши великий брак тренованих самаританок, він обявив, що дасть грошеву поміч більшому числу жінок, які хотілиб вчитися штуки несення потребуючим людям помочі.

Норвезькі доглядачки хворих в Англії тренують охочих на науки жінок до шпитальної праці і приготовляють їх розвязувати питання, які чекають їх в повоєнній Норвегії.

Жінки приготовляються до повоєнної праці з таким зацікавленням, що як прийде час на поворот до краю, то вони вже будуть мати всі потрібні кваліфікації. Під керівництвом кількох груп фахівців, треновані в Англії самаританки нестимуть знищеним війною краям велику поміч.

Розуміється, що тренованих до несення першої помочі жінок буде треба дуже багато, бо ворог поробив страшні спустошення в окупованих краях. Може бути, що й англійські та американські жінки будуть там потрібні. Вони вже також підготовляються до цеї праці, але крім фаху, їм ще треба навчитися одної або двох чужих мов.

Велике число жінок вже покінчили курси до повоєнної праці в знищених краях і ждуть на поворот. Але вони не дармують. Вмісчасі, багато з них працює у воєнній індустрії, або при Червонім Хресті. Дехто з них старається помагати воєнним плінним, тощо. Між цими жінками є люди різних професій: лікарки, адвокатки, студентки й домашні господині. Всі вони покінчили курси й надіються, що як „прийде час", то вони вийдуть додому ратувати свій край і нарід.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ЗА СТАРІ ПОЛЬСЬКІ ГРАНИЦІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Офіційний орган польського уряду в Лондоні „Дзєннік Польскі" доводить в артикулі, що американські поляки написали президентови Рачкевичеви письмо в якім говорять, що польські організації в Злучених Державах попирають політику уряду на всі сто відсотків, і, що будуть робити все що в їх силі, аби Польщі привернено суверенні права і, щоби польська держава стала ще більшою і сильнішою, як була перед війною.

ПЕРШИЙ МАЙОР.—Елизабет Гилберт з Рочестеру, Ню Йорк, є першою жінкою, що дослужилася ступня майора „ВАК"-ів. Вона командує відділом цеї організації, що сягає від Мейн до Флориди.

ГАЛЕРІЯ ЖИВИХ ЖІНОК З НАГОДИ ДНЯ ПОДЯКИ.

З нагоди Міжнародньої Жіночої Виставки в Медисон Сквер Ґарден у Ню Йорку улаштовано гостину Міжнародного Дня Подяки. На гостині явилася жінка президента пані Еленор Рузвелт, яка у своїй промові потішила зібраних, що тепер справа миру стоїть далеко ліпше, ніж колинебудь передтим. Крім неї промовляла ще в часі гостини Т. М. Вей, жінка китайського амбасадора, а потім інші жінки дипломатів та державних репрезентантів, а саме: Янова Паканек з Чехословакії, Юрієва Бек з Данії, Константинова Фотіч з Югославії, Сильвія Стракач з Польщі, Ренея Плєвен з Франції, Ґаролдова Батлер з Англії, Леонідасова Кальвокоресі з Греції, Падмінія Меном з Індії, Андрея Вольф з Люксембургу, Елінкова Шурман з Голяндії, Зиґфрідова Ундсет з Норвегії, Володимира Базикін з російської амбасади, Франсес Грант від Пан-америкен Вимен Асошиейшен і Джофрейова Какс з Нової Зеляндії.

ДАЛИ ЖІНКАМ КРІСЛА, ПІДНЕСЛАСЯ ВОЄННА ПРОДУКЦІЯ.

У фабриці гумових виробів в Ню Йорку зробили спробу, як піднести видатність праці жінок. Позволили дівчатам сідіти в часі праці, а вислід був подиву гідний: 16 дівчат випродукували тільки штук, що 20 дівчат перед тим! У фабриці металевих виробів такасама спроба виказала збільшення висліду праці між жінками на 32 відсотки і т. д. Після такого помічення опублікувало Жіноче Бюро Департаменту Праці у своїм бюлетені статтю під наг.: „Видатність жіночої праці у воєнним промислі вимагає відповідної постави".

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ГРОЗИТЬ СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗОВИ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Офіційний орган польського уряду в Лондоні „Дзєннік Польскі" умістив передову статтю, в якій домагається від Советського Союза пояснення, що він думає робити тоді, як советська армія переступить стару польсько-советську границю. Ґазета повчає советський уряд, що війська Аліянтів вступають на визволену від ворога територію, то в першу чергу виявляють населенню свої політичні заміри і пляни.

„Дзєннік Польскі" доводить, що німецькі пропаґандисти в Польщі страшили польський нарід „большевицькою небезпекою" і казали, що як поляки не будуть з ними співпрацювати, то большевики заберуть половину польської держави. Ґазета радить Советам вибити німцям з рук цей арґумент заявою, що саме вони задумують робити на відбитих від німців „кресах".

Польська преса в Англії тепер багато про цю справу пише і в такому тоні, що Советам добра від поляків не ждати.

ДЕ КОЛИСЬ СИДІЛИ КОРОЛІ.—Військові норскі Мерілен МекКочен і Вилма Ворд з Бермингему, Мишиген, засіли обі на престолі в королівській палаті в Неаполю.

УСЕ МОЖЛИВЕ У ВОЄННОМУ ЧАСІ.

Пресова телеграфічна агенція приносить вістку з Омаги, у Небрасці. Батько родини вислав свою жінку до шпиталю на виджужання з недуги. Не було кому помогти, мусів самий прати біля. Коли жінка приїхала зо шпиталю, він не міг позволити їй відразу взятися до домашньої господарки. Треба було дати жінці відпочати. Отже він дальше прав біля.

При такій роботі найшла його представниця газової компанії, що прийшла відчитати газометер в пивниці для виставлення рахунку. Мужчин до читання газометрів тепер обмаль, отже наняли жінок. Подивилася службовичка на господаря, що прав біля, покивала головою тай каже: „Усе можливе на війні".

ЩОБ СЛОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. листопаду 1943. року помер

ПЕТРО КОБИЛЬНИК,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу в Філядельфії, Па.

Покійний походив із села Ріпчичі, повіт Дрогобич, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив 1925. року, був діяльним членом Тов. ім. Франка і У. Н. Союзу. був урядником і делеґатом на конвенції. Полишив у смутку жену Олену, дочку Стефанію, чотири сини: Йосифа, Володимира, Григорія і Івана. Володимир служить при війську і є членом У. Н. Союзу.

Похорон відбувся в понеділок, 22. листопаду 1943. року з дому погребового заведення Михайла Насевича на Френклин і Бравн, при участи родини, членів Тов. ім. Франка, від. 83 У. Н. Союзу, і членів Тов. Соборна Україна, від. 124 У. Н. Помочі, до катедри православної при Джерментавн і Боркс, а опісля на цвинтар.

В. Й. П.! — С. Чорномаз, секр.

ТАРЗАН, ч. 877. Подвійна небезпека.

ATTEMPTING TO HALT A STAMPEDE OF ELEPHANTS UP A RAVINE, WHERE THEY WOULD FALL PREY TO NAZI HUNTERS, TARZAN LEAPS TO THE BACK OF THE HERD'S LEADER.

AS THE ANGRY BEAST LASHED ITS TRUNK THE APE-MAN SPRANG BACK, OUT OF REACH!

THEN THE ELEPHANT SHOOK AND TOSSED TO DISLODGE HIM. IF HE FELL, HE'D BE CRUSHED TO DEATH.

NOW THE NAZI OFFICERS SAW THE FIGURE ATOP THE ELEPHANT. "IT'S TARZAN," ONE CRIED; "WHAT'S HE UP TO?"

TOO BAD WE CAN'T CAPTURE HIM ALIVE, BUT HE'S DOOMED ANYWAY. SO WE MIGHT AS WELL HAVE THE PLEASURE OF KILLING HIM!

Пробуючи здержати слонів, Тарзан вскочив на хребет одного слона.

Як гнівний звір замахнувся на нього трубою, він зісунувся йому далі на хребет. Тоді слон пробував стрясти Тарзана; якби це йому вдалося, Тарзана роздоптали би слоні.

Тепер націстичні офіцири побачили людську постать на хребті. „Це Тарзан!" сказав один з них. „Чого він хоче?"

„Шкода, що не можемо дістати його живого. Але ми принайміні маємо приємність його вбити", сказали вони.